

Душанка ДИМЕВСКА

ИСТОРИЈАТА КАКО НАСТАВЕН ПРЕДМЕТ КАЈ УЧЕНИЦИ ОД НАЈМАЛА ВОЗРАСТ - НАБЉУДУВАЊАТА КАКО НАЧИН ЗА УЧЕЊЕ ИСТОРИЈА

Со историјата нашите најмлади генерации се запознаваат секојдневно во комуникација со старините околу себе, преку разговорите со роднините или наставниците за тоа што било порано, а интересот особено го побудуваат празнувањата на значајни настани од нашата историја. Овој наш труд се обидува да покаже дека ИСТОРИЈАТА НЕ Е ПРИВИЛЕГИЈА само на повозрасните ученици. Нејзините предизвици можат да ги воочат и разрешат и учениците од најмала возраст, се разбира доколку за тоа им се даде можност и вистинска насока.

Познатите дидактички барања на принципот за непосредност според кој запознавањето на учениците со природата и природните појави како и со запознавање на општеството и општествениот живот посебно гледано на поврзаноста со историјата, е најдобар кога се одвива преку нивен непосреден контакт затоа што на тој начин најдобро се доживува и запознава, а со самото тоа и најдолго останува во свеста на учениците како трајно квалитетно знаење.

Набљудувањето овозможува конкретно доживување на директен и непосреден начин да се формираат поавтентични и поконкретни претстави, како и пореални и поцелосни познавања и заклучоци. Можности за ваков пристап во наставата постојат кај повеќе наставни содржини предвидени со наставната програма и би било пожелно како такви да се реализираат со помош на набљудувањата. Затоа слободно можеме да кажеме дека - НЕМА УСПЕШНА НАСТАВА БЕЗ НАБЉУДУВАЊЕ, но НЕМА НИ УСПЕШНА НАСТАВА САМО СО НАБЉУДУВАЊЕ. Од тоа произлегува дека пред секое набљудување треба да постојат подготовки т.е предсознанија за тоа што ќе се набљудува, а по секое набљудување треба да постојат активности со кои

ќе се осознаат резултатите од набљудувањето. Секое набљудување треба да биде однапред испланирано и не смее да биде само обично гледање на историски локалитети, музејски поставки итн., туку треба да биде основа за учење и стекнување квалитетни знаења кои ќе му помогнат во натамошното изучување на историјата на сопствениот народ и држава.

За да биде успешно набљудувањето треба да се одвива во три фази и тоа:

а) Подготовка на ученикот за набљудување

- усно излагање на наставникот за предметот на набљудувањето
- анализа на аспектите на целта на набљудувањето
- запознавање со текот и времетраењето на набљудувањето
- оспособување на учениците за кратки збиени суштински белешки во текот на набљудувањето.

б) Изведување на набљудувањето

- воочување на елементи битни за набљудувањето
- барање одговор на поставени прашања во текот на набљудувањето
- самоиницијативно поставување на прашања
- потсетување на детали значајни во текот на набљудувањето
- самостојно откривање на детали и нивно бележење
- класифицирање на својства, обележја или манифестации.

в) Активности по набљудувањето

- детална анализа на осознаените факти
- систематизирање на виденото
- поврзување на осознаените факти со претходното знаење
- структурирање на извештај
- издвојување на клучни поими
- потенцирање на новонаучени поими или зборови

За набљудувањето вообичаено се користат историски споменици во непосредната околина на училиштето, доколку ги има, но и подалеку.

Како еден од можните објекти надвор од училиштето претставуваат историските објекти преку кои учениците се запознаваат со нашето подалечно и поблиско минато, поради што претставуваат неопходна потреба во наставата. Тие имаат големо воспитно-образовно значење, зашто со својата непосредност и автентичност влијаат врз општествената свест кај учениците. Можеби ќе се запрашаме како влијаат врз свеста на ученикот - одговорот е едноставен. Тоа што може да се види и допре едноставно може и да се почувствува, а со самото тоа остава траги во нашата свест. Сознавајќи го ова ќе ни биде јасно дека доколку нашите ученици ги воведеме во нашата историја на помала возраст, се разбира на начин достапен за нив, тие ќе ги примат фактите

онака како што може тоа да го доживее едно дете од III и IV одделение, но истовремено ненаметливо кај истото ќе развиеме чувство за припадност кон едно подалечно или поблиско минато, ќе создаде свест дека ако Англичаните го имале Робин Худ за кој знаат преку филмовите, ние на нашето тло сме ги имале Јустинијан, Александар, Самоил, Карпош... Со самото тоа кај децата веќе се јавува желба за прашања, истражувања и доаѓање до нови сознанија за сопственото постоење, се јавува гордост и самопочит, така се намалува и можноста од туѓи влијанија, кои за жал не се минато. Доколку во нашите учебници по општество во IV одделение има повеќе содржини за нашата историја кои би биле поврзани со набљудувањето на нашите археолошки локалитети сигурни сем дека учениците во V одделение предметот историја ќе го прифатат со многу поголема љубов и со многу повеќе интерес, бидејќи веќе на некој начин ќе бидат подготвени за него.

Како позначајни објекти од ваков карактер се места на кои се одиграле некои историски настани, разни спомен обележја, спомен куќи, научно - историски установи (музеи, институти и др.), но и археолошки локалитети.

Согласно погоре изнесеното, а како потврда на потребата од набљудувањата во прилог нудиме материјали од едно набљудување на локалитетот Скупи, во близина на Скопје, од изработките (цртежи, идеи за насловни страници на една книга со содржина на виденото на локалитетот, како непосредно доживување, потоа од напишани песни за Скупи како литературни творби). Преку овие материјали може да се воочат сите емоции, интересот и впечатоците што го оставило ова набљудување врз учениците. Оваа работа потврдува дека интеграцијата на предметите природа и општество, македонски јазик и ликовно образование се апсолутно реализирани без посебни тешкотии. Ваквата констатација ја темелиме врз резултатите од неодамнешната посета на Скупи од страна на учениците од III одд., а веруваме дека нивните творби ќе бидат потврда за потребата од зголемен број на часови на кои ќе се обработуваат историски теми.

Во оваа прилика ќе ги пренесеме впечатоците, но и сознанијата со кои се здобиле дел од децата во врска со обработуваната тема, а нивните размислувања ќе ги поткрепиме и со нивните цртежи кои ги изработија врз основа на импресиите од посетата на Скупи.

Ивана Харбов
Илија Мојсоски
Скупи

Ние бевме во градот Скупи. Бевме со градски автобус. Кога пристигнавме не пречека ахеолог. Таму видовме остатоци од куќите од минатото време. Исто така видовме и остатоци од црква, но тогаш црквата ја викале базилика. Замислете, во тоа време имало и бања. Го видовме местото каде се загревала водата. Тоа место се викало префурниум. Таму си поминавме многу убаво. Еј, забравивме уште нешто да напишеме. Видовме и водовод. Тие камења таму се бесценети и врдат повеќе од бисери. Тие не враќаат во старото време.

Марија Атанасова
Александар Јанев
Скупи

Еден ден отидовме во Скупи на набљудување. Кога се симнавме од автобусот, не пречека еден човек. Тој ни се претстави како археолог. Кога се шетавме низ Скупи, археологот ни ги покажуваше сите места и ни ги објаснуваше. Ние се симнавме по едно патче за да влеземе во Скупи. Археологот не однесе и во црквата која порано ја викале базилика. Исто така го видовме и местото каде што се загревала водата и каде поминувала. Тоа било време кога куќите се граделе од камења. Денес тие камења се бесценети, бидејќи се стари и не враќаат во минатото време.